

Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης

Ενημερωτικό Δελτίο αρ. 6

Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2024

Το Ενημερωτικό Δελτίο του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης (ΙΦΕ) έχει ως στόχο να ενημερώνει σχετικά με τις δράσεις και τα νέα των μελών και των φοιτητών του Τμήματος. Η Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης είναι ένα διεπιστημονικό πεδίο, το οποίο μελετά την επιστήμη ως σύνθετο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο και αναδεικνύει τις φιλοσοφικές διαστάσεις των θεωριών και της πρακτικής της. Εξετάζει τις φιλοσοφικές, εννοιολογικές, και ιστορικές προσεγγίσεις της επιστήμης εν γένει, των επιμέρους επιστημών (φυσικές επιστήμες, ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, επιστήμες της ζωής και της νόησης, μαθηματικά και λογική) και της τεχνολογίας. Τα [μέλη ΔΕΠ](#) του Τμήματος περιλαμβάνουν μερικούς από τους πιο ειδικούς παγκοσμίως στον τομέα τους, ενώ αρκετοί από τους καθηγητές του Τμήματος ηγούνται ή συνεργάζονται σε [διεθνή ερευνητικά προγράμματα](#). Το Τμήμα αποτελείται από τρεις Τομείς: Ιστορίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας, Φιλοσοφίας και Θεωρίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας και Επιστημών της Γνώσης και της Νόησης. Προσφέρει το μοναδικό [προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών](#) στην Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης στην Ελλάδα και 9 [μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών](#) στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, τα οποία καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τη φιλοσοφική έρευνα στο πλήρες εύρος της, την ιστορία των επιστημών και της τεχνολογίας, τη σχέση κοινωνίας-επιστήμης-τεχνολογίας, τις επαυξημένες κειμενικές σπουδές, και τη σύγχρονη γνωστική ψυχολογία. Το ΙΦΕ είναι ένα από τα Τμήματα Ανθρωπιστικών Σπουδών στην Ελλάδα με τους υψηλότερους δείκτες διεθνών ετεροαναφορών.

Βραβεύσεις και Διακρίσεις

- Ο **Anders Korsgaard**, Υποψήφιος Διδάκτορας στο Τμήμα ΙΦΕ (επιβλέπουσα: Επίκουρη Καθηγήτρια **Κατερίνα Βλαντώνη**), συμμετείχε στη διεθνή συνάντηση «[1st ELSI Symposium](#): Ethical, Legal and Societal Insights and Outlook for Biobanks and Biomedical Research», σε διοργάνωση της **BBMRI-ERIC ACADEMY**, η οποία έλαβε χώρα στη Λυών, στις **4-6 Ιουνίου 2024**. Ο Anders έδωσε ομιλία με τίτλο «Envisioning the European Health Data

Space: Implications upon the Reshaping of Biobanking Infrastructure», για την οποία διακρίθηκε λαμβάνοντας «**Young Researchers Award**».

- Ο Καθηγητής Ιστορίας και Φιλοσοφίας του ΙΦΕ [Θεόδωρος Αραμπατζής](#) εξελέγη **Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών** (European Academy of Sciences, Social Sciences and Humanities Division) στις **8 Ιουλίου 2024**.

- Έπειτα από μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική διαδικασία, τα Εθνικά Αρχεία της Μεγάλης Βρετανίας επέλεξαν τον Καθ. **Αριστείδη Χατζή** (ΙΦΕ) ως **Μέλος του Συμβουλίου Χρηστών των Αρχείων** και μάλιστα για να εκπροσωπεί ταυτόχρονα δύο διαφορετικές ομάδες. Συγκεκριμένα, στο “The National Archives’ User Advisory Group” ο κ. Χατζής θα εκ-

προσωπεί τους πανεπιστημιακούς χρήστες (“Academic users”) που ερευνούν τα βρετανικά αρχεία αλλά και τους μη-βρετανούς ερευνητές (“Overseas Researchers”). Μέχρι τώρα ο εκπρόσωπος της δεύτερης ομάδας ήταν Καναδός ενώ οι 3 εκπρόσωποι των Πανεπιστημιακών (όπως και κάθε άλλης ομάδας στο συμβούλιο) ήταν Βρετανοί. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως ο κ. Χατζής θα συμμετέχει στη διαμόρφωση της μακροχρόνιας στρατηγικής αλλά και της πολιτικής των Αρχείων απέναντι στους ερευνητές εκπροσωπώντας κυρίως τις ανάγκες της κοινότητας των ευρωπαϊών ιστορικών.

- Η Ομότιμη Καθηγήτρια του ΙΦΕ **Βάσω Κινητή** ορίστηκε **Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)**. Η θητεία είναι τετραετής και ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο 2024.

Ερευνητικά Προγράμματα

- Τον Φεβρουάριο του 2024 ξεκίνησε η υλοποίηση του ερευνητικού έργου με τίτλο «[Testing under crisis, a history from HIV/AIDS to COVID-19: between public debates and health policies – CrisisTesting](#)» με επιστημονική υπεύθυνη την **Κατερίνα Βλαντώνη**, Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα ΙΦΕ. Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο της δράσης του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. «Χρηματοδότηση της Βασικής Έρευνας (Οριζόντια υποστήριξη όλων των Επιστημών)» του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU (Αριθμός Έργου -

ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.: 16024). Το ερευνητικό έργο CrisisTesting έχει στόχο να διερευνήσει τις αλληλεπιδράσεις στη διαμόρφωση, υλοποίηση και επικοινωνία πολιτικών δημόσιας υγείας σε σχέση με τα ιατρικά τεστ. Εκτείνεται στη διάρκεια τεσσάρων δεκαετιών, από την πανδημία του HIV/AIDS έως αυτήν της COVID-19. Η έρευνα εστιάζεται στις κοινωνικοϊατρικές οικειοποιήσεις των τεστ σε περιόδους κρίσεων, μελετώντας τις πολιτικές δημόσιας υγείας και τις δημόσιες αντιπαραθέσεις στην Ελλάδα, με σκοπό την κατανόηση των πρακτικών που συνδέονται με την αξιοποίηση των διαγνωστικών τεστ. Για τη διεξαγωγή της έρευνας, το CrisisTesting βασίζεται σε μια σύνθεση

μεθοδολογιών, αντλώντας από ιστοριογραφικές προτάσεις από την ιστορία της επιστήμης, της τεχνολογίας και της ιατρικής, την ιστορία των επιδημιών/πανδημιών και εμπλουτίζοντας θεωρητικά το ερευνητικό πλαίσιο με προσεγγίσεις από τις Κοινωνικές Σπουδές της Ιατρικής και τις Σπουδές Επιστήμης & Τεχνολογίας. Η ερευνητική ομάδα του CrisisTesting απαρτίζεται από 5 μέλη: τον **Θανάση Μπαρλαγιάννη** (Εντεταλμένο Ερευνητή στο Κέντρον Ερεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού στην Ακαδημία Αθηνών), την **Ειρήνη Μεργούπη-Σαβαΐδου** (μεταδιδακτορική ερευνήτρια), τον **Κώστα Ράπτη** (μεταδιδακτορικό ερευνητή), την **Μαριλένα Πατεράκη** (μεταδιδακτορική ερευνήτρια) και την **Κατερίνα Βλαντώνη**.

- Τον Οκτώβριο 2024 ξεκίνησε το νέο ερευνητικό πρόγραμμα BYZMED υπό την επιστημονική ευθύνη του Αναπληρωτή Καθηγητή του ΙΦΕ **Πέτρου Μπούρα-Βαλλιανάτου** με τίτλο: «*Ex Oriente Scientia*: Οι μεσαιωνικές ελληνικές μεταφράσεις ιατρικών αραβικών έργων και η επίδραση τους στην Βυζαντινή ιατρική». Το BYZMED έχει διάρκεια 2 έτη και έχει ως στόχο να δράσει ως ενδιάμεσο πρόγραμμα για την προετοιμασία ενός ERC Consolidator Grant 2026 με θέμα την πρώτη ολοκληρωμένη μελέτη της εισαγωγής και διάδοσης της αραβικής ιατρικής γνώσης στο Βυζάντιο. Το

έργο υλοποιείται στο πλαίσιο της δράσης «Αιέν Αριστεύειν – Θεόδωρος Παπάζογλου: Επιστήμη και Κοινωνία» του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. Η ερευνητική ομάδα αποτελείται από 3 μέλη: **Π. Μπούρα-Βαλλιανάτο**, τον Καθηγητή **Χρήστο Παπαθεοδώρου** (ΙΦΕ/ΕΚΠΑ) και την Αναπλ. Καθηγήτρια Αραβικής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης **Elvira Wakelnig**.

- Η Modern Greek Studies Association (ΗΠΑ) απένειμε το [Innovation Grant](#) («χορηγία για καινοτομία στην έρευνα») για το 2024 στον καθηγητή του ΙΦΕ **Αριστεΐδη Χατζή**. Το σκεπτικό της επιτροπής έχει ως εξής: «Ο κ. Αριστεΐδης Χατζής, θα μεταγράψει και θα ψηφιοποιήσει την αλληλογραφία των Gawen William Rowan Hamilton και Charles James Napier, δύο Βρετανών αξιωματικών που ενεπλάκησαν ενεργά στην Ελληνική Επανάσταση. Αρχικά, το έργο θα μεταγράψει και θα καταστήσει προσιτή στο κοινό την αλληλογραφία τους για την κρίσιμη περίοδο μεταξύ της πτώσης του Μεσολογγίου (Απρίλιος 1826) και της παράδοσης της Ακρόπολης (Οκτώβριος 1827), με απώτερο στόχο να συμπεριλάβει ολόκληρη την αλληλογραφία τους. Η συλλογή θα αποτελέσει πολύτιμη πηγή πληροφοριών για την επίσημη και ανεπίσημη πολιτική της Βρετανίας απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση και ειδικότερα στην Ανατολική Μεσόγειο.

Εκδηλώσεις – Διαλέξεις (περασμένες)

- Ο Καθηγητής του ΙΦΕ **Σταύρος Δρακόπουλος** παρουσίασε την εργα-

σία με τίτλο “[The Economics of Happiness and its Relation to Psychology: Historical and Methodolo-](#)

[gical Aspects](#)”, στο πλαίσιο του 22nd Conference of the International Society for Quality-of-Life Studies (ISQOLS), το οποίο έλαβε χώρα στην Kota Kinabalu της Μαλαισίας τον **Ιούνιο 2024**.

• Ο Ομότιμος Καθηγητής του ΙΦΕ **Γιάννης Χριστιανίδης** και ο Αναπλ. Καθηγητής του ΙΦΕ **Πέτρος Μπούρας-Βαλλιανάτος** έλαβαν μέρος ως προσκεκλημένοι ομιλητές σε εκδήλωση για το ευρύ κοινό με τίτλο [«Αρχαία Επιστήμη: Μύθοι και Πραγματικότητες»](#), η οποία έλαβε χώρα στον Βοτανικό Κήπο Κεφαλονιάς στο Αργοστόλι στις **16 Ιουλίου 2024**. Την εκδήλωση παρακολούθησαν περίπου 80 άτομα και εκτός από τους προαναφερθέντες μίλησαν επίσης η Καθηγήτρια **Μαρία Μαυρουδή** (Berkeley) και η Αναπλ. Καθηγήτρια **Σοφία Ξενοφώντος** (ΑΠΘ). Η εκδήλωση διοργανώθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Ο Ιατρός της Ψυχής: Ιατρική και Πρακτική Ηθική στον Γαληνό» χρηματοδοτούμενο από το Wellcome Trust του Ηνωμένου Βασιλείου, με Επιστημονική Υπεύθυνη τη Σοφία Ξενοφώντος και Φορέα Υποδοχής το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Κοινό και ομιλητές, «Αρχαία Επιστήμη: Μύθοι και Πραγματικότητες»

• Η Επίκουρη Καθηγήτρια **Κατερίνα Βλαντώνη** παρουσίασε ανακοίνωση με τίτλο **«Testing during public health crises: on the socio-medical configuration and appropriation of viral testing technologies»** στο Διεθνές Συνέδριο EASST-4S 2024 “making and doing TRANSFORMATIONS”, το οποίο έλαβε χώρα στο Άμστερνταμ, **16-19 Ιουλίου 2024**.

• Η Marie Sklodowska Curie ερευνήτρια του ΙΦΕ **Βανέσσα Σείφερτ** παρουσίασε την ερευνητική της εργασία **“The changing meaning of discovery in chemistry”** στο συνέδριο του History of Philosophy of Science (HOPOS) στις **9 Ιουλίου 2024**. Επίσης παρουσίασε την εργασία της **“What are chemical reactions”** στο Joint Session του Aristotelian Society and Mind Association που διεξήχθη **13-14 Ιουλίου 2024**. Έλαβε μέρος στο συμπόσιο Metaphysical Naturalism 2.0 που παρουσιάστηκε στο συνέδριο του British Society for Philosophy of Science στις **17-19 Ιουλίου 2024** ενώ μαζί με τον James Ladyman παρουσίασαν την εργασία τους **“Scale relativity in the metaphysics of science”** στο συνέδριο που ήταν αφιερωμένο στη Μεταφυσική της Χημείας και διεξήχθη **22-24 Ιουλίου** στο Βέλγιο. Οι ομιλίες της χρηματοδοτήθηκαν από το Horizon-MSCA πρόγραμμα [CReaCaL: Chemical Reactions as Causes and Laws](#) (101064082). Τέλος, η ερευνήτρια ήταν προσκεκλημένη του 28ου Εθνικού Συνεδρίου της Ιταλικής Κοινότητας της Χημείας που έλαβε χώρα τον **Αύγουστο 2024** στο Μιλάνο, ώστε να μιλήσει για την έμφυλη ισότητα στη

χημεία και το ρόλο της φιλοσοφίας σε αυτό το ζήτημα.

• Ο Αναπλ. Καθηγητής του ΙΦΕ **Πέτρος Μπούρας-Βαλλιανάτος** διοργάνωσε μαζί με τον Καθηγητή **Matteo Martelli** (Πανεπιστήμιο της Μπολόνια) διήμερο διεθνές workshop στο Κτήριο Κωστής Παλαμάς με τίτλο «**New Perspectives on MS Bononiensis 3632**» (18-19 Ιουλίου 2024). Το workshop είχε ως σκοπό να φέρει σε επαφή ερευνητές από Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ην. Βασίλειο, ΗΠΑ, Ιταλία και Καναδά ώστε να μελετήσουν για πρώτη φορά ίσως το πιο μυστηριώδες και ογκώδες υστερο-Βυζαντινό επιστημονικό χειρόγραφο που σήμερα βρίσκεται στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη της Μπολόνια. Η εκδήλωση έγινε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «**Making And Consuming Drugs In The Italian And Byzantine Worlds (12th–15th C.)**», το οποίο διευθύνει ο Π. Μπούρας-Βαλλιανάτος και χρηματοδοτείται από το Wellcome Trust του Ην. Βασιλείου.

Συμμετέχοντες, New Perspectives on MS Bononiensis 3632

• Μέλη της ομάδας του ερευνητικού προγράμματος [Go-Just](#) έλαβαν μέρος στα ακόλουθα συνέδρια:

-22nd STS ANNUAL CONFERENCE: Critical Issues in Science, Technology and Society Studies, 6-8 Μαΐου, Graz. **Στάθης Αραποστάθης και Βασιλική Καραντζάβελου**, “**Assets, Commodities and Sustainability: Knowledge politics and the perils of assetization in food transition**”.

-ESST-4S Conference, Making and Doing Transformations 16-19 Ιουλίου, Amsterdam. “**Liquid gold: Constructing Greek olive oil as a health protective asset**”, **Στάθης Αραποστάθης Βασιλική Καραντζάβελου**.

-15th International Sustainability Transitions Conference, Όσλο, Νορβηγίας, 16-19 Αυγούστου 2024. “**Incumbency between RES and hydrocarbons: Decarbonizing energy or ‘greening’ incumbents?**”, **Δημήτρης Λαγουβάρδος, Στάθης Αραποστάθης Γιάννης Φωτόπουλος**.

-11th Tensions of Europe Conference, University Viadrina, Frankfurt/Oder, Γερμανία, 19-21 Σεπτεμβρίου 2024: “**Seeds, Breeds and the multiple faces of Productivism in Greek Agriculture, 1920-2000**”, **Σωτήρης Αλεξάκης, Στάθης Αραποστάθης Γιάννης Φωτόπουλος**.

“**Infrastructuring the Water State in Greece: Regional Imaginaries of Productivism and Water Management in Thessaly, 1950-2023**”, **Στάθης Αραποστάθης, Γιάννης Φωτόπουλος, Δημήτρης Λαγουβάρδος Βασιλική Καραντζάβελου**.

“**Framing and Representing Science,**

Sustainability and Public Health in Greece: The Social Construction of Olive Oil”, Βασιλική Καραντζάβελου.

• Το [World Congress of Philosophy](#), που οργανώνεται κάθε τέσσερα χρόνια, έλαβε χώρα στο Πανεπιστήμιο Sapienza, στη Ρώμη, **1-8 Αυγούστου 2024** με τη συμμετοχή 5000 συνέδρων. Η παρουσία του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης στο συνέδριο ήταν ιδιαίτερα έντονη, και η μεγαλύτερη κάθε άλλου τμήματος της χώρας μας. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι συμμετείχαν σε συμπόσια και συνεδρίες οι συνάδελφοι **Στέλιος Βιοβιδιάκης, Παναγιώτης Θανασάς, Σταύρος Ιωαννίδης, Χρυσόστομος Μαντζαβίνος** και **Ελένη Μανω-λακάκη**. Ο **Αντώνης Χατζημωυσής** έδωσε μία από τις κύριες ομιλίες στην ολομέλεια του σώματος και η **Βάσω Κιντή** εξελέγη μέλος της διοικούσας επιτροπής της International Federation of Philosophical Societies.

Ο Καθηγητής Αντώνης Χατζημωυσής ως κύριος ομιλητής του World Congress of Philosophy

• Ο Καθηγητής του ΙΦΕ **Χρυσόστομος Μαντζαβίνος** πραγματοποίησε ομιλία την **1^η Αυγούστου 2024** στην Τακτική Σύνοδο της International Academy for the Philosophy of Sciences, της οποίας είναι Αντεπιστέλλον Μέλος. Η εκδήλωση έλαβε χώρα στη Ρώμη και η ομιλία είχε τίτλο **“The Constitution of Science”**.

• Την **30^η Αυγούστου 2024** έλαβε χώρα Book Symposium στο πλαίσιο του Ετήσιου Συνεδρίου της European Network for Philosophy of the Social Sciences, στο Bergen της Νορβηγίας, αφιερωμένο στο καινούργιο βιβλίο του Καθηγητή του ΙΦΕ **Χρυσόστομου Μαντζαβίνου** με τον τίτλο **“The Constitution of Science”** (Cambridge University Press) με συμμετέχοντες τον Καθηγητή **Philip Kitcher**, John Dewey Professor Emeritus, Columbia University και τον Καθηγητή **Emmanuel Picavet**, Διευθυντή του Centre de Philosophie Contemporaine de la Sorbonne υπό την προεδρία της Καθηγήτριας **Eleonora Montushi**, University of Venice Ca' Foscari.

Ο Καθηγητής Χρυσόστομος Μαντζαβίνος στην παρουσίαση του νέου του βιβλίου

- Ο Δρ **Εμμανουήλ Πρωτονοτάριος**, Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό του Τμήματος, παρευρέθη στο ετήσιο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Οπτικής Αντίληψης (ECVP 2024) που διεξήχθη στις **26-29 Αυγούστου** στην πόλη του Αμπερντίν της Σκωτίας όπου παρουσίασε ερευνητική εργασία με τίτλο **"Dot clouds' perceived area for varying regularity is greater than that of respective convex hull polygons"**. Η εργασία υπεβλήθη σε συνεργασία με τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια **Καλλιόπη Πρωτογεράκη**, την οποία επιβλέπει στο πλαίσιο της Διπλωματικής της Εργασίας στο ΔΠΜΣ στη Γνωσιακή Επιστήμη.

- Ο Καθηγητής **Θεόδωρος Αραμπατζής** έδωσε ομιλία με θέμα στο **"Styles of Scientific Practice: The Importance of Scale,"** 11th European Society for the History of Science Conference, Barcelona, **7 Σεπτεμβρίου 2024**. Συν-συγγραφέας της ομιλίας ήταν ο Ομότιμος Καθηγητής **Κώστας Γαβρόγλου**.

- Η Marie Sklodowska Curie ερευνήτρια του ΙΦΕ **Βανέσσα Σέιφερτ** μαζί με τον Marie Sklodowska Curie ερευνητή του Πανεπιστημίου του Dusseldorf **Giacomo Giannini**, συνδιοργάνωσαν το συνέδριο **Metaphysics of Science** που διεξήχθη 23-24 Σεπτεμβρίου στο Κτήριο Κωστής Παλαμάς του Πανεπιστημίου Αθηνών. Καλεσμένοι ομιλητές ήταν οι **Francesca Bellazzi, Nina Emery, Alison Sutton Fernandes, Robin Hendry, Tom Rossetter, Σταθης Ψυλλος** και **Tobias Wilsch**.

- Στις **26 και 27 Σεπτεμβρίου 2024**

έλαβε χώρα το 2ο ετήσιο συνέδριο **Contemporary Philosophy meets Philosophy of Science** που διοργανώνει το αγγλόφωνο MA in Contemporary Philosophy/Philosophy of Science, με τη συμμετοχή σημαντικών προσκεκλημένων ομιλητών: **Alex Byrne** (MIT), **Helen Beebe** (Leeds), **Lilia Gurova** (Sofia), **María Jiménez-Buedo** (Madrid), **Michela Massimi** (Edinburgh), **Thomas Sattig** (Tübingen), **Σταύρος Ιωαννίδης**, **Αντώνης Χατζημωυσης**, **Στάθης Ψύλλος**, καθώς και στρογγυλή τράπεζα για την προσεχή μονογραφία του **Χρυσόστομου Μαντζαβίνου**, **The Constitution of Science** (Cambridge University Press).

- Εκδήλωση προς τιμήν του Ομότιμου Καθηγητή του ΙΦΕ **Στέλιου Βιρβιδάκη** έλαβε χώρα στις 14 Οκτωβρίου στο Αμφιθέατρο «Α. Αργυριάδης» στο Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών για την αναγνώριση της προσφοράς του στο ΙΦΕ και για την επίδοση του αφιερωματικού τόμου με τίτλο **«Τρόποι του Φιλοσοφείν Τιμητικός τόμος για τον Στέλιο Βιρβιδάκη»**. Β. Κιντή και Φ. Παιονίδης (επιμέλεια). Αθήνα: Εκδόσεις Εκκρεμές, 2024.

Από την εκδήλωση προς τιμήν του Στέλιου Βιρβιδάκη (δεξιά). Ο Πρόεδρος του ΙΦΕ, Καθηγητής Αντώνης Χατζημωυσης (αριστερά) και η Ομότιμη Καθηγήτρια Βάσω Κιντή (μέσον)

• Η Καθηγήτρια του ΙΦΕ **Κατερίνα Ιεροδιακόνου** συμμετείχε στο 16th SEAAP Conference, “Galen: *Quod Animi Mores*” με ομιλία για το Κεφάλαιο 4 της γαληνικής πραγματείας στις **19 Σεπτεμβρίου 2024** στο Ινστιτούτο Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του

Ζάγκρεμπ στην Κροατία. Επίσης, έδωσε ομιλία με τίτλο “**Reconsidering Aristotle’s Notions of Incomplete and Natural Virtues**” στο Διεθνές Συνέδριο “*Passions, désirs, vertus. Aristote et ses commentateurs*”, το οποίο έλαβε χώρα στο Sorbonne-Université στο Παρίσι στις **3, 4 και 5 Οκτωβρίου 2024**.

Εκδηλώσεις – Διαλέξεις (προσεχείς)

• **ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΟΜΙΛΙΩΝ**

ΙΦΕ: «[Επιστήμη και Θρησκεία](#)», Κεντρικό Κτήριο ΕΚΠΑ, Προπύλαια, Πανεπιστημίου 30 Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος», Τρίτες, Ωρα: 19:00-21:00.

-29 Οκτωβρίου, **Rebecca Flemming** (Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Αρχαίας Ιστορίας, University of Exeter): “**Airs waters places and other models of Hippocratic religiosity**” (Αμφιθέατρο «Αλκης Αργυριάδης»).

-12 Νοεμβρίου, **Στέλιος Βιρβιδάκης** και **Μιχάλης Φιλίππου** (Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, ΕΚΠΑ): «**Φιλοσοφία, φυσική επιστήμη και θρησκεία**».

- 10 Δεκεμβρίου, **Γεράσιμος Μέριανος** (Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, ΕΙΕ) και **Πέτρος Μπούρας-Βαλλιανάτος** (Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, ΕΚΠΑ): «**Ιατρική και αλχημεία: Δύο πρόσφορα ερευνητικά πεδία για τη σχέση επιστήμης και θρησκείας στο Βυζάντιο**».

-14 Ιανουαρίου, **Ισίδωρος Κάτσος** (Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ): «**Ορθόδοξη θεολογία και επιστήμη: Ένας διάλογος υπαρκτός και συνάμα ανύπαρκτος**».

-11 Φεβρουαρίου, **Ευθύμιος Νικολαΐδης** (Ινστιτούτο Ιστορικών

Ερευνών, ΕΙΕ): «**Η εικόνα της φύσης των χριστιανών θεολόγων από τον τέταρτο μέχρι τον έκτο αιώνα μ.Χ.**».

-11 Μαρτίου, **Σταύρος Ιωαννίδης**, (Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, ΕΚΠΑ): «**Θρησκεία και εξελικτική θεωρία**».

-8 Απριλίου, **Ζήνων Τσικρικάς** (Τμήμα Φιλοσοφίας, Universität Tübingen): «**“falsum index sui et veri”**. Μια αντίληψη της αλήθειας στην επιστήμη με θρησκευτική χροιά».

-13 Μαΐου, **Αλεξάνδρα Μπαρμπούτη** (Τμήμα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Θρησκείας, Oxford Brookes University): «**Το ανθρώπινο σώμα υπό το πρίσμα της χριστιανικής βιοηθικής: Η σχέση της ιατρικής επιστήμης με τη θρησκεία**».

-10 Ιουνίου, **Κώστας Ταμπάκης**, (Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, ΕΙΕ): «**Αθεία και μελέτη της φύσης: Ιστορικές και ιστοριογραφικές προσεγγίσεις**».

• Με χαρά ανακοινώνεται η συνέχεια της σειράς μηνιαίων σεμιναρίων του ΠΜΣ στη Γνωσιακή Επιστήμη, που ξεκίνησε πέρυσι και περιλαμβάνει παρουσιάσεις αποφοίτων του προγράμματος. Η ιδέα αυτής της πρωτοβουλίας είναι να ενισχυθεί η επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και κοινή,

τροπον τινά, προέλευση. Να δουν οι τωρινοί φοιτητές τι εναλλακτικές μπορούν να ακολουθήσουν, να γίνει ανταλλαγή απόψεων, να ξεκινήσουν συνεργασίες και να μάθουμε όλες/οι την πορεία των φοιτητών μας αφού αποχώρησαν από το πρόγραμμα. Τα σεμινάρια αυτά έχουν informal και χαλαρό φορμάτ με ερωτήσεις και κατά τη διάρκεια των διαλέξεων. Οι ομιλητές βασίζονται στη δουλειά που έχουν κάνει στις έρευνές τους, αλλά δίνουν και μια σφαιρική εικόνα του χώρου, χωρίς πολλές τεχνικές λεπτομέρειες. Τα φετινά σεμινάρια θα γίνουν σύμφωνα με το παρακάτω πρόγραμμα, πάντα στις 6μμ, στο νέο κτιρίου του ΙΦΕ (αίθουσα 2). Η σειρά θα συνεχιστεί για όλη την ακαδημαϊκή χρονιά 2024-25 και το υπόλοιπο πρόγραμμα θα ανακοινωθεί σε επόμενο ενημερωτικό δελτίο.

-18 Οκτωβρίου, Πέννυ Μπούνια (2018): **“Curiosity and exploration across development”**.

-1 Νοεμβρίου, Βασίλης Πελεκάνος (2008), «Μελέτη ακουστικών και ανώτερων γνωστικών περιοχών του εγκεφάλου στη γήρανση και την άνοια: νευροαπεικονιστικά δεδομένα στον πίθηκο και δεδομένα μεγάλης κλίμακας στον άνθρωπο».

-20 Δεκεμβρίου, Λάουρα Ζιάκα (2014), «Από το στρουπάρω στο σοκάρω: Πόσο μεγάλο είναι το χάσμα στην έρευνα για τον γνωστικό έλεγχο και σε αυτή της βίαιης εγκληματικότητας;».

• Το [Athens Colloquium in Ancient Philosophy](#) διοργανώνεται για

δεύτερη χρονιά από το **The Athens MA in Ancient Philosophy**, σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνας Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών. Οι ομιλίες γίνονται μία φορά το μήνα, Πέμπτη ώρα 19.00, στη Φιλοσοφική Βιβλιοθήκη Έλλης Λα-μπρίδη (Υψηλάντου 9, 10675 Αθήνα). Έχουν διάρκεια 30-40 λεπτών, ακολουθούμενες από μια εστιασμένη κριτική συζήτηση που μπορεί να διαρκέσει έως και 60 λεπτά. Το πρόγραμμα του ακαδ. έτους 2024-25 έχει ως εξής:

-14 Νοεμβρίου, **Vassilis Karasmanis: “Plato's theory of recollection and his model of knowledge in the *Meno* and the *Republic*”**.

-12 Δεκεμβρίου, **Pavlos Kontos: “Aristotle on the Unity of Virtue”**.

-16 Ιανουαρίου, **Giouli Korobili: “On the Intersection of Medicine, Astronomy and Meteorology at the Time of Orion”**.

-20 Φεβρουαρίου, **Scarlett Kingsley: “Drink or Be Doused’: Diogenes Laertius, Empedocles, and Tyranny at the *Symposium*”**.

-20 Μαρτίου, **Pantelis Basakos: “The art of judgment”**.

-10 Απριλίου, **Francesca Pentasuglio: “Desiring Reason, Epistemic *Erōs*: The Legacy of Socrates’ Erotics”**.

-15 Μαΐου, **Federico Maria Petrucci: “The Philosophical Outlook of the *Critias*”**.

• Το Σεμινάριο Διδασκόντων του Τομέα Φιλοσοφίας και Θεωρίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας στεγάζει μια σειρά διαλέξεων ανοικτών σε όλους τους διδάσκοντες και φοιτητές του ΕΚΠΑ. Οι διαλέξεις

που έχουν προγραμματιστεί για το ακαδ. έτος 2024-25 έχουν ως εξής (Νέο Κτήριο ΙΦΕ, 7 μ.μ.):

-26 Νοεμβρίου, Άρης Χατζής: «Τι είδους φιλελεύθερος ήταν ο Μπάιρον; Εκδοχές του πρώιμου ευρωπαϊκού επαναστατικού φιλελευθερισμού (1815-1830)»

-17 Δεκεμβρίου, Χρυσόστομος Μαντζαβίνος: «Περί φιλίας».

-18 Φεβρουαρίου, Στέφανος Ρέγκας: θα ανακοινωθεί προσεχώς.

-18 Μαρτίου, Μαριαλένα Καραμπάτσου: θα ανακοινωθεί προσεχώς.

-20 Μαΐου, Βαλάντης Στεργίου: «Περί της αξίας των τυπικών μεθόδων στη φιλοσοφία της επιστήμης».

• Το ακαδημαϊκό έτος 2024-25 ξεκινά η διοργάνωση του Διεπιστημονικού Ερευνητικού Σεμιναρίου ΔιεπιΔημΥα με θέμα «Κράτος και δημόσια υγεία στη σκιά των επιδημιών (19^{ος} – 21^{ος} αι.): προσεγγίσεις από την ιστορία και τα ερευνητικά πεδία STS και critical medical humanities». Το σεμινάριο ΔιεπιΔημΥα, μέσα από το παράδειγμα της ελληνικής δημόσιας υγείας, συζητά τις δομές, τις πρακτικές και τις λογικές της υγειονομικής διακυβέρνησης, την (βιο-)ιατρική επιστήμη και τεχνολογία, τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και (αντι-)δράσεις και τις πολιτικές του σώματος και της υποκειμενικότητας, τόσο στην εθνική και τη διεθνή τους διάσταση όσο και στη χωρική και τη χρονική τους ανάπτυξη. Για να το πετύχει αυτό, φέρνει σε διάλογο μεθόδους, προσεγγίσεις και ερωτήματα από ποικίλα επιστημονικά και ερευνητικά

πεδία. Η Ιστορία και οι Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας (STS – Science & Technology Studies) αλληλοτροφοδοτούνται με τις Ιατρικές Ανθρωπιστικές Σπουδές (*medical humanities*), ιδιαίτερα στις πιο κριτικές τους εκδοχές, αλλά και με τη Δημογραφία, την Επιδημιολογία, τις Σπουδές Επικοινωνίας, τη Φιλοσοφία, την Ανθρωπολογία. Το Σεμινάριο διοργανώνουν ο Θανάσης Μπαρλαγιάννης, Εντεταλμένος Ερευνητής στο Κέντρον Ερεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού στην Ακαδημία Αθηνών, και η Κατερίνα Βλαντώνη, Επίκουρη Καθηγήτρια στο ΙΦΕ. Απευθύνεται στην ακαδημαϊκή κοινότητα, σε επαγγελματίες της υγείας αλλά και σε ένα ευρύτερο κοινό που ενδιαφέρεται για τη σχέση υγείας-κράτους. Η μορφή του είναι μεικτή: την ομιλία, διάρκειας 30 λεπτών, ακολουθεί ελεύθερη συζήτηση, προκειμένου να ευνοηθεί η ανταλλαγή ιδεών. Το ΔιεπιΔημΥα πραγματοποιείται στο κλίτος του Μεγάρου της Ακαδημίας Αθηνών (Πανεπιστημίου 28) μία Πέμπτη κάθε μήνα και διαρκεί δύο ώρες (18:30 – 20.30). Η συμμετοχή είναι ελεύθερη και δεν απαιτείται προεγγραφή. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τον [σύνδεσμο](#). Το Πρόγραμμα του Σεμιναρίου για το 2024 έχει ως εξής:

-17 Οκτωβρίου: Παρουσίαση του σεμιναρίου και των ερευνητικών προγραμμάτων, Θ. Μπαρλαγιάννης, Κ. Βλαντώνη

-14 Νοεμβρίου: «Ιστορία των επιδημιών και του κράτους: κάποιες σκέψεις», Κώστας Κωστής, Διευθυντής του ΜΙΕΤ.

-12 Δεκεμβρίου: “The tyranny of

absence of diagnosis: from post-traumatic hystero-neurasthenia to long COVID”, Ilana Löwy, Ομότιμη

Διευθύντρια Ερευνών, Cermes3, CNRS (UMR 8211), Unité Inserm 988, EHESS, Université Paris Cité.

Θερινό Σχολείο

• Ο Βλαδίμηρος Κατρανίδης, ο Αναπλ. Καθηγητής του ΙΦΕ Γιάννης Στεφάνου και άλλοι πανεπιστημιακοί και υποψήφιοι διδάκτορες από τα πανεπιστήμια του Βουκουρεστίου, της Μασσαλίας, της Ρώμης και του Tübingen οργανώνουν, μέσω του συνδέσμου ευρωπαϊκών πανεπιστημίων CIVIS, το θερινό σχολείο “Let's Prove It! Reasoning in Different Contexts”. Το σχολείο αφορά τη χρήση της λογικής σε θεωρητικά πλαίσια

(όπως στην επιστήμη και τη φιλοσοφία) και σε πρακτικά (όπως στην επικοινωνία, στην επιχειρηματολογία και στην εκπαίδευση). Θα έχει ένα διαδικτυακό μέρος, που θα αναπτυχθεί από την **1 Μαρτίου ως τις 30 Ιουνίου 2025**, και ένα μέρος με φυσική παρουσία, που θα γίνει στην Αθήνα στις 7-11 Ιουλίου 2025. Η περίοδος των εγγραφών είναι από τις 16 Σεπτεμβρίου ως τις 31 Οκτωβρίου 2024. Περισσότερες πληροφορίες μπορεί να βρει κανείς [εδώ](#) και [εδώ](#).

Πρόσφατες Δημοσιεύσεις Μελών του Τμήματος

• **Άρθρα:**

- Bouras-Vallianatos, P. and F. Käs. 2024. “[Treating with minerals in the Middle Ages: the rare substance mūmiyā’ \(pitch-asphalt\) and its medicinal uses in Byzantium](#),” *Medical History* (First View): 1-14.

- Bouras-Vallianatos, P. 2024. “[Examining a Previously Unknown Pharmacological Potpourri: A New Witness to Late Byzantine Therapeutics and Its Expansion through Appropriations from the Islamicate and Latin Medical Traditions](#),” in *A Key to Locked Doors*, eds. F. Käs, J. Kley, F. Hedderich. Leiden: Brill, 450-504.

- Gotsis, G. 2023. “[Βιβλιογραφικό δοκίμιο πολιτικής θεωρίας και φιλοσοφίας](#),” *Revue Hellénique des droits de l’homme: Dikaiomata tou Anthropou*, Vol. XXV No 98/2023, 803-32.

- Stephanou, Y. 2024. “Substitutional Quantification in Truth-Theories for

Modal Languages,” *Studia Logica*, online first. Το άρθρο είναι ελεύθερα διαθέσιμο για περιορισμένο αριθμό κατεβασμάτων σε αυτή τη [διεύθυνση](#).

- Tympas, T. 2024. «[Τεχνολογία, Καπιταλισμός, Ιστορία: Ο ασίγαστος πόθος μιᾶς τεχνητῆς νοημοσύνης, τὰ συσσωρευόμενα πάθη τῶν πλασμάτων τῆς φύσης](#)», *ΘΕΟΛΟΓΙΑ* 95, 1, 369-77.

- Tympas, T. 2024. «Για την πολύτιμη ιστορία των νερόμυλων και των ανεμόμυλων», Πρόλογος στο Στέλιος Μουζάκης, Στέφανος Νομικός, Γιώργος Σπέης, [Νερόμυλοι και υδροκίνητοι μηχανισμοί του τόπου: Ένα ταξίδι στον κόσμο της υδροκίνησης και του πολιτισμού μας](#), Θεσσαλονίκη: Αρτέον Εκδοτική.

• **Βιβλιοκρισίες:**

- Drakopoulos, S. Review of: John Komlos (2023) *Foundations of Real-world Economics: What every economics student*

needs to know (3rd ed.), New York and London: Routledge. In: *Spoudai Journal of Economics and Business*, vol. 74(1-2), 93-5, 2024.

- Gotsis, G. [Review of: Yamada, T. *Civil Society and Social Science in Yoshihiko Uchida*. Springer, Singapore, 2022, pp.117. In: *Neusis: A Biannual Journal for the History and Philosophy of Science and Technology* \(September 2024\). Vol. 30 No. 2 \(2024\), 123-32.](#)

- Gotsis, G. [Review of: Kærgård, N. \(ed.\) \(2023\). *Market, Ethics and Religion: The*](#)

[Market and its Limitations](#). Cham: Springer, pp. VIII+303. In: *Historein/ Ιστορείν*, Vol. 21, No 2 (2024).

• **Γνώμες:**

- Αραποστάθης, Σ. 2024. «[Η καινοτομία ως πρόβλημα](#)», *Protagon.gr*.

• **Συνέντευξη** Άρη Χατζή. 2024. «[Κύριος επικίνδυνος είναι ο δεξιός λαϊκισμός, που είναι η νέμεση του φιλελευθερισμού](#)» *Οικονομική Επιθεώρηση*.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών

• [The Athens MA in Ancient Philosophy](#). Συνεχίζεται για δεύτερο έτος η λειτουργία του αγγλόφωνου μεταπτυχιακού προγράμματος The Athens MA in Ancient Philosophy, το οποίο λειτουργεί στο ΙΦΕ με τη συνεργασία τριών ακόμη πανεπιστημίων (ΑΠΘ, Πατρών και Κρήτης). Το πρώτο έτος λειτουργίας στέφθηκε από μεγάλη επιτυχία, με τους δώδεκα φοιτητές και φοιτήτριες να έχουν ήδη ολοκληρώσει τα μαθήματά τους και να εκπονούν τις διπλωματικές τους εργασίες. Για το ακαδ. έτος 2024-25, το Athens MA in Ancient Philosophy δέχτηκε 34 αιτή-

σεις και αναμένεται να λειτουργήσει με 17 φοιτητές και φοιτήτριες προερχόμενους από επτά διαφορετικές χώρες: ΗΠΑ (4), Κίνα (4), Γερμανία (2), Αυστρία (1), Ηνωμένο Βασίλειο (1), Ιράν (1) και Ελλάδα (4).

Αποχαιρετιστήριο δείπνο για τους φοιτητές του πρώτου έτους λειτουργίας του προγράμματος

Βραβείο «Βάνα Γρηγορούλου»

• Το βραβείο «Βάνα Γρηγορούλου» για το έτος 2022-2023, ποσού 1.000€, για την καλύτερη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία που εκπονήθηκε και ολοκληρώθηκε το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος από μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΠΜΣ

«Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης δόθηκε στον κ. **Βλαδίμηρο Κατρανίδη** για την εργασία του με θέμα “**Deflationary Considerations on Scientific Realism**”.

Νέα Αποφοίτων του ΙΦΕ

• Η Απόφοιτος του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του ΙΦΕ Δέσποινα («Εμελίνα») Χατζάκου έλαβε μια από τις πολύ τιμητικές [υποτροφίες της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών](#). Η Εμελίνα, που τελείωσε με άριστα (8.74), θα συνεχίσει τις σπουδές της στην πολιτική θεωρία στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ (στα οποία έγινε δεκτή). Η κ. Χατζάκου αναφέρει τα ακόλουθα σχετικά με την επιτυχία της: «Φέτος, εκτός από την ολοκλήρωση των προπτυχιακών μου σπουδών πέτυχα και έναν μακροχρόνιο στόχο μου, καθώς έγινα δεκτή σε ορισμένα από τα πιο ανταγωνιστικά μεταπτυχιακά προγράμματα του κλάδου μου. Στο τμήμα ιστορίας και φιλοσοφίας της επιστήμης, ανακάλυψα την γνήσια κλίση μου για τη φιλοσοφία και την πολιτική επιστήμη, ενώ με την

καθοδήγηση των καθηγητών μου, κατάφερα να προσδιορίσω τα κατάλληλα επόμενα βήματα. Μεταξύ άλλων, έγινα δεκτή στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ, όπου θα ξεκινήσω τις μεταπτυχιακές μου σπουδές στην πολιτική θεωρία αυτό το φθινόπωρο. Επιπλέον, εξασφάλισα μια γενναιοδωρη υποτροφία από την Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών, η οποία θα μου δώσει τη δυνατότητα να επικεντρωθώ πλήρως στις σπουδές μου».

Στιγμιότυπο από την τελετή απονομής υποτροφιών της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών

Ολοκληρωθείσες Διδακτορικές Διατριβές

• Περτσάς, Γεώργιος.

Τίτλος: [Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση ως τεχνοπολιτική: ψηφιακή τεχνολογία και κρατικός μετασχηματισμός στην Ελλάδα.](#)

Title: E-government as technopolitics: digital technology and state transformation in Greece.

Γλώσσα: Αγγλική.

Επιβλέπων καθηγητής: Τέλης Τύμπας.

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Η διατριβή έχει ως αντικεί-

μενο της τη σχέση ανάμεσα στο νεωτερικό κράτος και την τεχνολογία. Το βασικό ερευνητικό της ερώτημα αφορά το οντολογικό καθεστώς της κρατικής διαμόρφωσης και της κρατικής εξουσίας, όπως αυτό τίθεται από την σκοπιά των τεχνολογικών υλικότητων που τις επιτελούν. Η έρευνα εστιάζει στην περίπτωση του ελληνικού κράτους και στον ψηφιακό μετασχηματισμό του μέσα από τα έργα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Υποστηρίζεται ότι οι τεχνολογίες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο τους δεν

αποτελούν πολιτικά ουδέτερες εφαρμογές, αλλά είναι φορείς πολιτικής. Για τον λόγο αυτό, η διατριβή περιγράφει τα έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης χρησιμοποιώντας τον όρο «τεχνοπολιτική». Η προσέγγιση των ερευνητικών ερωτημάτων γίνεται πρωτίστως από τη σκοπιά του πεδίου των Σπουδών Επιστήμης, Τεχνο-λογίας, Κοινωνίας (Science, Technology and Society/ STS). Ωστόσο, αξιοποιούνται και θεωρητικές προτάσεις από άλλα ακαδημαϊκά πεδία όπως αυτό της Ιστορίας της Τεχνολογίας, της Πολιτικής Θεωρίας, της Πολιτικής Επιστήμης και της θεωρίας της Δημόσιας Διοίκησης. Η διατριβή αποτελείται από επτά κεφάλαια. Στα πρώτα τρία αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο, ενώ στα επόμενα εξετάζεται η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στο ελληνικό κράτος και αναλύονται τρεις εμπειρικές μελέτες περίπτωσης, τρία πρόσφατα έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: το Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕΔ), η υποδομή υπολογιστικού νέφους G-cloud και το Σύστημα Ηλεκτρονικής Συνταγογράφησης (ΣΗΣ). Το εμπειρικό υλικό της διατριβής αντλείται κυρίως από δημόσια κρατικά έγγραφα σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην Ελλάδα (π.χ. Κείμενα Στρατηγικής και Σχέδια Δράσης), από συνεντεύξεις με κρατικούς αξιωματούχους και χρήστες των πληροφοριακών συστημάτων (ιατροί, χρήστες του ΣΗΣ) καθώς και από ανακοινώσεις κρατικών φορέων, συναφή νομοθεσία, πρακτικά κοινοβουλευτικών συνεδριάσεων και τεχνικά εγχειρίδια.

• **Βοσκειρτσιάν, Τακβόρ.**

Τίτλος: [Radical Science Journal και Undercurrents: όψεις του βρετανικού κινήματος της ριζοσπαστικής επιστήμης.](#)

Title: Radical Science Journal and Undercurrents: aspects of the British radical science movement.

Γλώσσα: Ελληνική.

Επιβλέπων καθηγητής: Κώστας Γαβρόγλου.

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 στην Αμερική, την Μ. Βρετανία και αλλού διαμορφώνονται τα κινήματα της ριζοσπαστικής επιστήμης. Τα εν λόγω κινήματα, έχουν ως άξονά τους την κριτική στη χρήση, τον τρόπο παραγωγής και το περιεχόμενο της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η παρούσα διατριβή εστιάζει στο Βρετανικό κίνημα της ριζοσπαστικής επιστήμης και πιο συγκεκριμένα σε δύο από τα κύρια περιοδικά του κινήματος: Το *Radical Science Journal* και το *Undercurrents*. Το *Radical Science Journal* αντλώντας ιδέες πρωτίστως από το έργο του Καρλ Μαρξ και την μαρξιστική παράδοση επιχείρησε να υπονομεύσει την εδραιωμένη ιδέα περί "ουδετερότητας" της επιστήμης. Η διατριβή διερευνά τις ιδέες του *Radical Science Journal* τη δεκαετία του 1970 καθώς και τις ιστορικές και θεωρητικές συσχετίσεις του περιοδικού με τη Σχολή του Εδιμβούργου και την Κοινωνιολογία της Επιστημονικής Γνώσης αναδεικνύοντας το γεγονός ότι η ιδέα περί της κοινωνικής συγκρότησης της επιστήμης, παράχθηκε με διαφορετικό τρόπο και από άλλες αφετηρίες, εκτός του

επίσημου κλάδου των Σπουδών Επιστήμης και Τεχνολογίας. Το *Undercurrents* ήταν ο οικολογικός «βραχίονας» του κινήματος της ριζοσπαστικής επιστήμης. Έδωσε έμφαση στις εναλλακτικές τεχνολογίες, τη βιωσιμότητα και την περιθωριακή επιστήμη (fringe science). Η διατριβή εστιάζει στην περιθωριακή επιστήμη, δηλαδή μια μορφή εναλλακτικής επιστήμης που ενσωματώνει αξίες και ιδέες από τον αποκρυστάλλισμό, τη μεταφυσική και το ρεύμα του New Age που ανθούσε εκείνη την περίοδο. Η μελέτη του *Undercurrents* ως φορέα περιθωριακής επιστήμης προσδιορίζει μια καινούργια πτυχή της ριζοσπαστικής επιστήμης που μέχρι στιγμής δεν έχει αναδειχθεί από τη βιβλιογραφία των κινήματων ριζοσπαστικής επιστήμης.

• **Ντάλλα, Μαρία.**

Τίτλος: [Διάλογος Εκκλησίας και Πολιτείας για τη νομοθέτηση θεμάτων σχετικών με τις αμβλώσεις από το 1978 έως το 1986.](#)

Title: Dialogue between Church and State on the legislation of abortion related issues from 1978 to 1986.

Γλώσσα: Ελληνική.

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Αραμπατζής.

Έτος ολοκλήρωσης: 2023.

Σύνοψη: Αντικείμενο της έρευνας είναι η μελέτη του διαλόγου μεταξύ της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και της Πολιτείας για τη νομοθέτηση θεμάτων σχετικών με τις αμβλώσεις. Ως χρονικό πλαίσιο ορίζεται η οκταετία από την ψήφιση ενός κρίσιμου νομοθετήματος, το 1978, το

οποίο έφερε στο προσκήνιο το πρόβλημα των αμβλώσεων και άνοιξε τον δρόμο προς την κατεύθυνση της νομιμοποίησης, έως την ψήφιση του νόμου 609/1986, με τον οποίο νομιμοποιήθηκαν οι αμβλώσεις. Προκειμένου να κατανοηθεί το ιστορικό πλαίσιο, μελετάται η θεσμική διαδρομή της άμβλωσης, παρουσιάζονται οι δράσεις του γυναικείου κινήματος, οι αντιδράσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και ο αντίκτυπος του νομοθετήματος στα μέρη του διαλόγου και τις μεταξύ τους σχέσεις, συμπεριλαμβανομένου του γυναικείου κινήματος. Η ουσία του διαλόγου μελετάται μέσα από την κατηγοριοποίηση και την ανάλυση των επιχειρημάτων και των αντεπιχειρημάτων που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου ενδιαφέροντος. Μεγάλο μέρος της έρευνας αφιερώθηκε στη μελέτη δημοσιευμάτων του ημερήσιου και περιοδικού τύπου. Από την πλευρά της Εκκλησίας, τα επιχειρήματα συγκεντρώθηκαν από Εγκυκλίους και Διαγγέλματα, Υπομνήματα και Εισηγήσεις Συνοδικών Επιτροπών, ψηφίσματα από συγκεντρώσεις, φυλλάδια από Μητροπόλεις και θρησκευτικές οργανώσεις, τηλεγραφήματα και συγγράμματα εκφραστών της εκκλησιαστικής θέσης, κληρικών ή λαϊκών. Από την πλευρά της Πολιτείας και τα νομοθετήματα καθ'αυτά, η μελέτη επικεντρώθηκε σε εισηγητικές εκθέσεις, πρακτικά των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, τροπολογίες που κατατέθηκαν, είτε ενσωματώθηκαν στο τελικό κείμενο του νόμου είτε όχι, και πρακτικά

Συνεδριάσεων της Ολομέλειας ή του αντίστοιχου Τμήματος Διακοπής των Εργασιών της Βουλής. Από τη μελέτη των επιχειρημάτων προκύπτουν συμπεράσματα που αφορούν τους όρους και τον χαρακτήρα του διαλόγου, την ουσία και το εύρος των επιχειρημάτων που διατυπώθηκαν και την εξέλιξή τους κατά τη διάρκεια της περιόδου

ενδιαφέροντος. Αναλύονται και αξιολογούνται οι παράγοντες που συνέβαλαν στη νομιμοποίηση των αμβλώσεων στην Ελλάδα και σκιαγραφείται η κοινωνία της εποχής που μελετήθηκε, ήτοι ο ηθικός κώδικας, οι κοινωνικές αγκυλώσεις, η θέση της γυναίκας και η σταδιακή αφομοίωση νέων ιδεών.

Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Πανεπιστημιούπολη, Ανω Ιλίσια, 15771, Αθήνα. Τηλ.: +30-2107275586. **Ιστοσελίδα:** <https://www.phs.uoa.gr/>

Πρόεδρος Τμήματος: Καθηγητής Αντώνης Χατζημωυσής

Υπεύθυνος Σύνταξης Ενημερωτικού Δελτίου: Αναπλ. Καθηγητής Πέτρος Μπούρας-Βαλλιανάτος

Υπεύθυνος Ιστοχώρου Ενημερωτικού Δελτίου: Καθηγητής Χρήστος Παπαθεοδώρου

Για εγγραφή στο Ενημερωτικό Δελτίο παρακαλώ όπως στείλετε email στο pbourasval@phs.uoa.gr

Το επόμενο **Ενημερωτικό Δελτίο** θα δημοσιευθεί **αρχές Δεκεμβρίου 2024**. Σας παρακαλώ όπως στείλετε τις ειδήσεις σας έως **30 Νοεμβρίου 2024** στο pbourasval@phs.uoa.gr